

végezte el, Scheiber a zsidó folklór vonatkozásában. A természetismeret elemei, rendszeres tárgyalásban, a hagyományos irodalom műveiben: ez a nagy szegedi rabbi világszerte egyre jobban becsült tudománya. Scheiberé pedig a motívumok története („tárgytörténet”), folklórszerű hagyományozása irodalomban és egyéb szövegekben; az egyik ágon, mert a másik ág, talán még jelentősebb, Scheiber geniza-kutatásai. Itt következőnek Scheiber fontosabb megemlékezései és életrajzi-értékelő írásai a tudós elődről, akihez – Löw rettenetes utolsó napjaiban – személyes közelségbe is került. (Löw Immanuel nevét minden címben a kezdőbetűivel rövidítem.)

L. I. – kilencvenéves, *Múlt és Jövő* 34 (1944), 3–4.

L. I. Születésének kilencvenedik évfordulójára, *Magyar Izr. Hitközségi Tisztviselők Lapja* 6 (1944), 3. sz.

Gyászbeszéd L. I. temetésén, *Magyarországi Zsidók Lapja* 6 (1944), 30. sz.

Dr. L. I. (1854–1944), *Az Orsz. Rabbiképző Intézet 1943–1946. Évkönyvéből*, klny.: *A Magyarországi Izraeliták Országos Tanácsának és Vezérlőbizottságának halottai* (Bp., 1946), 8–10.

Kálmány Lajos leveleiből L. I.-hez, *Tiszatáj* (1947), 4. sz., klny.: *A Tiszatáj füzetei* 10 (Szeged, 1947).

Tökéletesség. Búcsúszavak L. I. koporsójánál, in: *Avatás ünnepe* (Bp., 1947), 15–16. (= Fent, 3. sz.)

Szegeden helyezték végső nyughelyére L. I. exhumált holttestét, *Új Élet* 3 (1947), 18. sz.

Ábrahám látomása. (...) L. I. exhumálásakor, *Az Orsz. Rabbi Egyesület Értesítője*, 1947. jún., 36–38. (= Fent, 4. sz.)

Bírálat az „Emlékbeszéd L. I. felett exhumálásakor” c. pályatételre beérkezett beszédekről, in: *Avatás ünnepe* (Bp., 1947), 16–17.

L. I. emlékezete. Két beszéd (Temetésén és exhumálásakor). (Bp., 1947), 11 old. (= „Tökéletesség.” – „Ábrahám látomása.” Fent, 3–4. sz.)

L. I. és a zsidó néprajz, *Az Orsz. Rabbi Egyesület Értesítője*,

1947. dec., 8–16. (= *Folklór és tárgytörténet*, I, Bp., 1977, 2. kiad., 397–436.)

Emlékezés L. I.-re, *Brit Trumpeldor*, 1947, 17. sz.

L. I. in: *Semitic Studies in Memory of I. L.* (Bp., 1947), 1–5.

L.-emlékünnepe a szegedi Városházán, *Új Élet* 4 (1948), 31. sz.

A L.-könyvtár és irodalmi hagyaték sorsa, *Új Élet* 4 (1948), 32. sz.

Az őszike. L. I. sírköavatásán, *Új Élet* 6 (1950), 26. sz.

I. L.'s 100th Anniversary, *Jewish Chronicle*, 1954, June 25

A L.-ügy Páter Zadravec titkos naplójában, *Új Élet* 22 (1967), 22. sz.

Emlékbeszéd L. I. felett, *MIOK Évkönyv*, 1970, 258–265. (= Fent, 5. sz.)

L. I. in: *Encyclopaedia Judaica*, 11 (Jerusalem, 1972), 442–444. (Társszerző: M. Z. Kaddari.)

Leo Baecks Briefe an I. L. *Zeitschrift für die Geschichte der Juden* 9 (1972), 1–8.

L. I. *Új Élet* 29 (1974), 3. sz.

L. I. plakettje Szegeden, *Új Élet* 30 (1975), 20. sz.

Ehrung I. L.s. *Israelitisches Wochenblatt* 75 (1975), 43. sz.

L. I. beköszöntőjének centenáriuma, *Új Élet* 33 (1978), 19. sz.

L. I. alakja Shvoy Kálmán titkos naplójában és emlékiratában, *Új Élet* 38 (1983), 23. sz. (= *Menóra*, 1984. febr. 17.)

A fenti hosszabb-rövidebb megemlékezések mellett Scheiber sajtó alá rendezett Löw hagyatékából, kéziratos vagy elszórtan megjelent cikkekből két kötetet:

I. Löw, *Fauna und Mineralien der Juden* (Hildesheim, Olms, 1969); és *Studien zur jüdischen Folklore* (Collectanea, 16) (Hildesheim–New York, Olms, 1975).

A beszédek szövegét mindig a kéziratok alapján közlöm. A helyesírás, központosítás stb. a mai szokások szerint, a jegyzetek technikailag egységesítve.

Ébert Tibor / CHAGALL

[VERSCIKLUS]

[1] ott fekszem meghosszabbodva
a gondolkodó fűvön
arcom fehér
nadrágom fekete
a harisnya sárga
mögöttem fenyő
a ház istálló nyír
a ló disznó kerítés
és sok-sok fenyő megint
felhők lopakodnak
oly láthatatlan nőnek
mint a sarj a faháncs
mint a nappal az éjjel
mint álomidőm kérge

[2] az asztalon hal kenyér palack
meg madár
két kezem van
egyikkel poharam fognám
másikkal fognám a kést
innék a borból
enném a halat kenyeret
szomjas vagyok éhes
és megindul felém
lassan lépkedve jön
a piros kétféjú madár
... fejem a nyakammal
elválík karomtól testemtől
ellebeg el tova

[3] előttem a könyvek könyve
elnézek a könyv felett
messzire
hosszú ápolt a szakállam
kaftánom tiszta csillog
mint fejfedőm
így
szemem téged keres
dávid király
csillagod
a két egymásra rakott
triangulum
valahol csilingeli
reményem bölcsességem

- [4] a fagyos út görbületén
ismét hegedülök
hallod
a felolvadt dallamot (?)
csodálják a hegyek a ház
a két muzsikasszony
adjatok egy kis alamizsnát
fiamnak salamonnak
- [5] hahó he hahó
hahó ha hahó
hatalmas hatalmas
a zöld uniformis: én
hahó ha hahaó
cári sapkám felrepült
vállamon a 41-es szám
kardom most pihen
hahó he hahó
hahó he hehé
az asztalon táncol
gopakozik
hahó he hahaó
az ujjamnál
a melegttestű henger mellett
ó számovár
hahó he hahaó heé
egy parányi kozákfiú
- [6] a mese ég
lovam fűrészporsárga
pirosába horkan
utána kocsisom székér
ez a gyúló pirosság itt
mind a tulajdonom
a piros völgyek a piros út
a piros füst a piros galamb
a lány inge karja teste
a piros híd
a mindenpiros üreg
drágaköveim szétszórva
piros pocsoljákban
a pirosak legpirosabbika
az enyém
... de oltanom kell
fehér a háztetőm
- [7] a temetőkapu nyitva
sírok sírok sírok
lapokban hull
csúszik alá
az égbolt
fa út föld
a lét geometriájában egyesül
- [8] ismét hegedülök a tetőkön
zöld moszatarcom –
szem-szakáll alól
- végtelen sodródik a dallamszál
felhők között lebegve
himbálódzik rajt a gyermek:
én
visszanéz rám
talán csoda ez a nóta
ocsudó ablakok kitárt karok
egy bárány ágaskodik
úgy hallgatja zenémet
- [9] a vén rabbinus ujjain citrom
a vén rabbinus fején
pici vén rabbinus
azon egy még vénebb
és még picinyebb rabbi
rabbinusok
szabályos minden
senki és semmi se hiányzik
lépcsők előtt állunk...
- [10] mintha jégtáblák
torlódtak volna össze
egyemáson
csiga szem legyező fa vas föld
könyv
anyagok új rendje rendszere
....
a fehér ház előtt baktatok
eseményövel
bizonyos
a táj szélére százszor leírtam
s írom nevem tovább
cirill és latin betűkkel
mindegy
- [11] elmegyünk innen
a város szélén
a magányosság bepólyál
és angyal száll fölénk
s egy fehér tehén hegedül
- [12] húsd
meztelen combod tomporod
a hajlatok vállad a hát
a vitebszki égbolt
s ahogy fekszel
arányaiddal
minden dimenzió
házak utcák templom
lényege
- [13] emlékszel a csokorra
meg az apró kutyára
a lóra alatt (?)
meg a molyette
csinnadrattára(?)
rezesbanda játszott
- pőre melleden
csúszkorászott az est
kétarcú nő menyasszonyom
egyik arcod a nászba moccan
másik arcod a pici holdat nézte
így öleltél volna
voltál virágsuhanás
lepel víz ágy magánhangzó
- [14] a kék eiffel torony mögött
a nap napunk
dőlj neki a toronynak
melegítsen a vas
és nézd
szemben velünk a fiú jön
a könyvvel és hangszerrel
jön vele az ökrünk
kék eiffel torony...
a baldachin
és látod
repül a szalmataréjú
nagy csőrű madár
angyal húrjain
muzsikálni készül
hozzák a faggyúgyertyákat
kialvadó lánggal
és hallod (?)
gyere gyere
suttogok neked
örököld hatalmas fákról
faházakról a völgyben
a kupolák városa a táj
mind eléd gurulnak
széttörédező porladó
meserögökként
- [15] kutyák és farkasok közt
hozzám kinyúló
fehér arcodba
illesztem arcomat
így válunk arccá fejjé
szemmé szájja
egy gondolattá ketten
foglak
másik kezemben a paletta
lásd
amott ég a ház...: mese
csőre van az anyának...:
madár
a petróleumlámpa
megindul az úton...: születés
a háztetőn osonva
szán állat ember...: dal
a tüdővész holdszarló sorvad
a behavazott táj fölött
vonatfütty repülő fakanál
kalap és deszkaág